

(12) CERERE DE BREVET DE INVENȚIE

(21) Nr. cerere: a 2021 00797

(22) Data de depozit: 21/12/2021

(41) Data publicării cererii:
30/06/2023 BOPI nr. 6/2023

(71) Solicitant:
• INSTITUTUL NAȚIONAL DE
CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU
FIZICA LASERILOR, PLASMEI ȘI
RADIĂȚIEI - INFLPR, STR. ATOMIȘTILOR
NR. 409, MĂGURELE, IF, RO;
• INSTITUTUL NAȚIONAL DE
CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU
FIZICA MATERIALELOR,
STR. ATOMIȘTILOR NR. 405A,
MĂGURELE, IF, RO

(72) Inventatori:
• DINCĂ MARIUS CĂTĂLIN,
STR.PRUNILOR, NR.2, 1 DECEMBRIE, IF,
RO;
• SAVA BOGDAN ALEXANDRU,
STR. VEDEA, NR.6, BL.86AB, SC.B, ET.3,
AP.50, SECTOR 5, BUCUREȘTI, B, RO;
• BOROICA LUCICA, STR. POȘTAȘULUI
NR. 6, BL. 9, SC. 1, AP. 29, SECTOR 3,
BUCUREȘTI, B, RO;
• BIȚĂ BOGDAN IONUȚ, STR.MĂRĂȘEȘTI,
NR.14, SC.2, AP.9, MĂGURELE, IF, RO;
• GĂLCĂ AURELIAN CĂTĂLIN,
STR.FLORILOR, NR.2-6, AP.P2,
MĂGURELE, IF, RO

(54) STICLE BORO-SILICATICE DOPATE CU OXID DE
GADOLINIU SAU/ȘI OXID DE DISPROSIU PENTRU GHIDURI
DE NEUTRONI ȘI PROCEDU DE OBȚINERE A ACESTORA

(57) Rezumat:

Invenția se referă la sticle boro - silicatice dopate cu oxid de gadolinu sau/și oxid de disprosiu pentru ghiduri de neutroni și la in procedeu de obținere a acestora. Sticlele boro - silicatice dopate conform invenției au în compoziție următorii formatori de rețea vitroasă: 50...80% molare de B_2O_3 și 10...30% molare de SiO_2 precum și modificatori de rețea vitroasă: 0...20% molare de K_2O , 0...20% molare de Na_2O , stabilizatori chimici, termici și mecanici: 2...10% molare Al_2O_3 , 0...10% molare ZnO și 0...10% molare MgO , împreună cu oxizi care induc proprietățile de direcționare a neutronilor și de rezistență la radiații în procente molare cuprinse între 0...15% dintre următorii oxizi ai pământurilor rare Gd_2O_3 sau/și Dy_2O_3 , introduși singuri sau în perechi. Procedeu de obținere conform invenției are următoarele etape:

a) etapa de preparare a amestecului de materii prime care constă în dozarea gravimetrică și volumetrică a materiilor prime, introducerea acestora în

creuzetul ceramic, omogenizarea la rece a materiilor prime, în nișă, cu un omogenizator mecanic, uscarea amestecului în etuvă până la temperaturi de 240°C, pentru eliminarea umidității din etuvă,

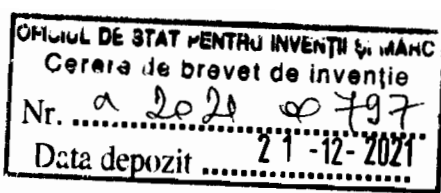
b) etapa de pretopire a amestecului de materii prime la temperaturi cuprinse între 240°C și 750...900°C, cu creștere lentă controlată a temperaturii,

c) etapa de topire care are loc la temperaturi cuprinse între 1200...1400°C și cuprinde etapele tehnologice de afinare a topiturii, omogenizarea acesteia, condiționarea topiturii, scăderea temperaturii până la temperatura de turnare și recoacerea la temperaturi cuprinse între 465...500°C, timp de 4 ore, și

d) fasonarea sticlei obținute și tratarea acesteia cu un flux de neutroni termici de $3,6 \times 10^2 \text{ n.cm}^{-2} \cdot \text{s}^{-1}$, timp de 7 zile.

Revendicări: 5
Figuri: 3

14

Titlul invenției: Sticle boro-silicaticice dopate cu oxid de gadoliniu sau/și oxid de disprosiu pentru ghiduri de neutroni și procedeu de obținere a acestora

Domeniu tehnic: Chimie aplicata, sticle, C b. conform WIPO: Applied chemistry, glass

Stadiul tehnicii: Brevetul US 6333288/2001 "Lead-free optical glasses" se referă la sticle optice fără plumb având un indice de refracție n_d de la aproximativ 1,65 la aproximativ 1,87 și un număr Abbe de la aproximativ 27 la aproximativ 43 și o compoziție (în % oxidice masice) de SiO₂ aproximativ 10-aproximativ 25, B₂O₃ aproximativ 10-aproximativ 25, Na₂O aproximativ 2,5-aproximativ 10, K₂O 0-aproximativ 3, CaO aproximativ 0,5-aproximativ 5, BaO aproximativ 15-aproximativ 30, ZnO aproximativ 5-aproximativ 15, TiO₂ aproximativ 6-aproximativ 15, ZrO₂ aproximativ 0,5- aproximativ 8, Y₂O₃ aproximativ 0,1-aproximativ 2, La₂O₃ 3 aproximativ 0,5-aproximativ 8, Nb₂O₅ aproximativ 6-aproximativ 12, cu La₂O₃ + Nb₂O₅ în jurul valorii de 17, Ta₂O₅ 0-aproximativ 1 și Gd₂O₃ 0-aproximativ 1.

Brevetul US 6818578/2004 „Optical glass and process for the production of optical products” se referă la o sticlă optică având proprietăți optice refractivitate ridicată și dispersie scăzută și având un punct de tranziție vitroasă scăzut, astfel încât un cuptor de tratare termică să poată funcționa pentru o perioadă lungă de timp. Sticla optică are un indice de refracție n_d de cel puțin 1,875, un număr Abbe de cel puțin 39,5 și un punct de tranziție vitroasă T_g de 700 °C sau mai mic și conține cel puțin unul din La₂O₃, Gd₂O₃, Y₂O₃ sau Yb₂O₃ și cel puțin unul dintre ZrO₂, Ta₂O₅ sau Nb₂O₅, cu un raport ponderal al conținutului total de La₂O₃, Gd₂O₃, Y₂O₃ și Yb₂O₃ la conținutul total de SiO₂ și B₂O₃ de la 3,2 la 5 și raportul în greutate al conținutului total de ZrO₂, Ta₂O₅ și Nb₂O₅ la conținutul total de SiO₂ și B₂O₃ de la 1,1 la 1,5.

Brevetul US 8,309,481/2012 “Optical glass and optical apparatus using the same” se referă la o sticlă optică, care include o substanță A care generează lumină cu o lungime de undă λ_2 atunci când este iradiată cu lumina unei lungimi de undă λ_1 și o substanță B care generează lumină cu o lungime de undă λ_3 când este iradiată cu lumina lungimii de undă λ_1 , în cazul în care relația dintre lungimea de undă λ_1 , lungimea de undă λ_2 și lungimea de undă λ_3 se presupune a fi $\lambda_1 < \lambda_2 < \lambda_3$, în raport cu o compoziție de sticlă de bază de 100% conținând cel puțin 2-20% SiO₂, 5-45% B₂O₃ și 10-29% La₂O₃, în greutate sau, în raport cu un conținut de compoziție de sticlă de bază de 100%, cel puțin, 2-20% SiO₂, 5-45% B₂O₃, 10-29% La₂O₃, 0-45% RO (R = Zn, Sr, Ba), 0-10% Ln₂O₃ (Ln = Y, Gd) și 1-20% total de ZrO₂ + Nb₂O₅ + TiO₂ + Ta₂O₅, în greutate.

Brevetul US 8,748,328/2014 „*Optical glass, preform for precision press molding, optical element and method of manufacturing thereof*” are ca obiect o sticlă optică având un indice de refracție n_d de 1,70 sau mai mare și un număr Abbe de 50 sau mai mare. Date fiind procentele molare, cuprinde: B_2O_3 (20 până la 80%), SiO_2 (0 până la 30%), Li_2O (1 până la 25%), ZnO (0 până la 20%), La_2O_3 (4-30%), Gd_2O_3 (1-25%), Y_2O_3 (0 până la 20%) 20%), ZrO_2 (0-5%), MgO (0-25%), CaO (0-15%) și SrO (0-10%), cantitatea combinată a componentelor de mai sus fiind 97% sau mai mare. Raportul molar de $\{ZnO / (La_2O_3 + Gd_2O_3 + Y_2O_3)\}$ este de 0,8 sau mai mic și raportul molar de $\{(CaO + SrO + BaO) / (La_2O_3 + Gd_2O_3 + Y_2O_3)\}$ este 0,8 sau mai puțin. Ta_2O_5 poate fi încorporat ca o componentă opțională, cu raportul molar $\{(ZrO_2 + Ta_2O_5) / (La_2O_3 + Gd_2O_3 + Y_2O_3)\}$ fiind 0,4 sau mai puțin.

Brevetul US 9,950,947/2018 „*Optical glass and optical element*” oferă o sticlă optică cu o temperatură de tranziție destul de scăzută, o transmisie ridicată, stabilitate chimică și o bună rezistență la devitrificare, pentru care indicele de refracție este 1,60-1,65 și numărul Abbe 62-66. Sticla optică cuprinde, în procente de greutate, 30-50% P_2O_5 , 35-50% BaO , 2-6% B_2O_3 , 0-5% La_2O_3 , 0-5% Gd_2O_3 , 0,1-5% Al_2O_3 , 0,1-5% Li_2O , 2-10% MgO și 2-10% CaO . Conform prezentei invenții, P_2O_5 este formator de rețea vitroasă, astfel încât să ofere o transmisie ridicată sticlei; o cantitate mare de BaO este o componentă cheie pentru îmbunătățirea transmitanței sticlei, îmbunătățind în același timp indicele de refracție și durabilitatea sticlei, având și avantajele temperaturii de tranziție vitroasă scăzute, stabilității chimice bune și rezistenței bune la devitrificare.

Brevetul US 10,487,004/2019 „*Optical glass and optical element*” furnizează o sticlă optică cu refracție ridicată, cu dispersie redusă, cu indice de refracție 1,76-1,80 și număr Abbe de 47-51. Sticla are o transmisie excelentă atunci când conținutul de Ta_2O_5 în sticlă este redus. Sticla optică cuprinde următoarele componente în procente molare: B_2O_3 40-65%; La_2O_3 6-21%; Gd_2O_3 1-15%; ZrO_2 mai mult de 6,5%, dar mai puțin sau egal cu 15%; ZnO 10-28%. Conform acestei invenții, transmitanța sticlei devine excelentă fără a introduce SnO_2 ; costul produsului este optimizat prin reducerea conținutului de Ta_2O_5 ; cu un raport de componente rezonabil, sticla optică de înaltă refracție cu dispersie redusă potrivită pentru turnare de precizie și cu o transmisie excelentă, iar preforma de sticlă și elementul optic din sticla optică pot fi ușor obținute, în timp ce constanta optică necesară este realizată.

Brevetul US 10,494,294/2019 „*Optical glass and optical element*” descrie o sticlă optică cu refracție ridicată, cu dispersie redusă, cu indice de refracție 1,76-1,80 și număr Abbe de 47-51.

Sticla optică, care cuprinde următoarele componente în procente de greutate: 0-3% SiO₂; 25-40% B₂O₃; 20-40% La₂O₃; 12-25% Gd₂O₃; 6,5-15% ZrO₂; mai mult de 10%, dar mai puțin sau egal cu 20% ZnO; 0-5% Ta₂O₅; 0-5% Nb₂O₅; 0-10% Li₂O; mai puțin de 0,45 (Ta₂O₅ + Nb₂O₅) / (ZnO + Li₂O); 0-10% Y₂O₃ și sub 625 grade Celsius temperatura de tranziție vitroasă T_g. Cu un raport rezonabil al componentelor, sticla optică cu refracție ridicată, cu dispersie redusă, favorabilă turnării de precizie, cu o transmisie excelentă, poate fi ușor activată, realizând în același timp constanta optică necesară a sticlei conform prezentei invenții.

Brevetul US 7,938,551/2011, "Luminescent glass", furnizează un procedeu pentru producerea unei sticle luminescente, cuprinzând etapele de adsorbție, într-o sticlă poroasă cu conținut ridicat de silice, a cel puțin o componentă metalică selectată din grupul constând din elemente din Grupele IIIA, IVA, VA, VIA, VIIA, VIII., IB, IIB și IVB din Tabelul periodic, printre care și disprosiu (Dy); și apoi încălzirea sticlei poroase într-o atmosferă reducătoare. Sticla luminescentă obținută prin procedeu este excelentă ca rezistență la căldură, durabilitate chimică, rezistență mecanică și alte proprietăți și prezintă o luminescență puternică atunci când este iradiată cu lumină UV sau altele asemenea. Sticla poate fi folosită eficient ca un corp luminos pentru sisteme de iluminat, dispozitive de afișare, etc.

Brevetul US 10,414,686/2019, "Luminescent glass composition", se referă la pietre prețioase fațetate bazate pe o compoziție de sticlă luminescentă care conține oxizi particulari ai pământurilor rare, printre care și oxidul de disprosiu și astfel permite identificarea pietrelor prețioase fațetate și la un procedeu de identificare a pietrelor prețioase.

Prezentarea problemei tehnice: Toate brevetele de mai sus prezintă diferite compoziții de sticle boro-silicatic multicomponente, cu dopanți diferiți, printre care și oxidul de gadolinu, Gd₂O₃ și oxidul de disprosiu, Dy₂O₃, toate fiind proiectate pentru obținerea de sticle optice cu diferite proprietăți și anume indici de refracție ridicați, coeficienți Abbe, dispersie scăzută, temperatură de tranziție vitroasă specifică, transmisie excelentă, dar niciunul dintre brevete și nici o compoziție de sticlă nu are în vedere un comportament specific în raport cu radiațiile de neutroni.

Problema tehnică pe care o rezolvă prezenta invenție constă în obținerea de sticle multinare boro-silicatice dopate cu oxid de gadolinu sau/și oxid de disprosiu, care au omogenitate chimică crescută și care, supuse unor radiații de neutroni prezintă o rezistență ridicată și posibilitatea de a ghida neutronii termici în modul dorit, precum și un procedeu de obținere a acestora.

Sticlele boro-silicatic dopate cu oxid de gadolinu sau/și oxid de disprosiu înlătură dezavantajele de mai sus prin aceea că, conțin doi formatori de rețea vitroasă: oxid de bor - B₂O₃

și oxid de siliciu – SiO_2 , precum și modificatori de rețea vitroasă: oxid de potasiu – K_2O sau/și oxid de sodiu - Na_2O , și stabilizatori de rețea vitroasă oxid de zinc – ZnO sau/și oxid de magneziu - MgO , molare fiecare, împreună cu oxizi care induc o rezistență ridicată la neutroni și posibilitatea de a transporta neutronii, și anume oxid de gadoliniu – Gd_2O_3 sau/și Dy_2O_3 , și prin procedeul de obținere a acestui nou tip de sticlă, prin metoda de pretopire-topire a amestecului de materii prime, omogenizare și afinare a topiturii, turnare, recoacere, fasonare a sticlei omogene obținute, urmate de un tratament al acesteia în câmp de radiații de neutroni.

Expunerea invenției: Invenția se referă la un produs nou, sticlă boro-silicatică dopată, conținând formatori de rețea vitroasă: 50...80 % molare oxid de bor - B_2O_3 și 10...30 % molare dioxid de siliciu – SiO_2 , precum și modificatori de rețea vitroasă: oxid de potasiu – K_2O , în proporție de 0...20 % molare, oxid de sodiu – Na_2O , în proporție de 0...20 % molare, stabilizatori chimici, termici și mecanici: oxid de aluminiu – Al_2O_3 , 2...10 % molare, oxid de zinc – ZnO , 0...10 % molare și oxid de magneziu, MgO , 0...10 % molare, împreună cu oxizi care induc proprietățile de direcționare a neutronilor și de rezistență la radiații, în procente de 0...15 % molare, dintre următorii oxizi ai pământurilor rare, introduși singuri sau în perechi: Gd_2O_3 sau/și Dy_2O_3 , și la procedeul de obținere a acestui nou tip de sticle, cuprinzând operațiile de cântărire, amestecare-omogenizare a materiilor prime, pretopire, topire, afinare, omogenizare, condiționare, turnare, recoacere și fasonare a sticlei obținute, urmate de tratamentul acesteia într-un flux de neutroni termici (0,025 eV) de $10^2 \text{ n}_{\text{th}} \text{ cm}^{-2} \text{ s}^{-1}$.

Prezentarea avantajelor invenției în raport cu stadiul tehnicii:

Avantajele acestor sticle se referă la utilizarea lor ca ghiduri de neutroni termici și reci, cu performanțe superioare celor existente, în ceea ce privește rezistența la efectul expunerii prelungite în câmp de radiații.

Prezentarea figurilor din desene: Fig. 1. Rezonanță electronică paramagnetică pentru sticla dopată cu 6% Gd_2O_3 , înainte și după iradiere.

Fig. 2. Spectrul Raman al sticlei dopate cu 6% Gd_2O_3 , înainte și după iradiere cu neutroni.

Fig. 3. Fotografie de microscopie electronică de baleiaj a sticlei dopate cu 6% Gd_2O_3 .

Prezentarea în detaliu a cel puțin unui mod de realizare a invenției revendicate:

Exemplul 1

Materiile prime utilizate, toate de puritate analitică, sunt următoarele: oxid de bor, (B_2O_3), oxid de siliciu, (SiO_2), carbonat de potasiu, (K_2CO_3), oxid de zinc, (ZnO), oxid de aluminiu, (Al_2O_3), oxid de gadoliniu, (Gd_2O_3).

Rețetele molare, oxidice și de materii prime utilizate sunt prezentate în Tabelul 1.

Tabelul 1. Rețetele utilizate pentru sticla BSGd6

Rețeta	Oxid de bor	Dioxid de siliciu	Oxid de potasiu	Oxid de zinc	Oxid de aluminiu	Oxid de gadoliniu	
BSGd6	B_2O_3	SiO_2	K_2O	ZnO	Al_2O_3	Gd_2O_3	Total
%molare	50	20	15	5	4	6	100
%masice	38,31	13,23	15,55	4,48	4,49	23,94	100
Materii prime	B_2O_3	SiO_2	K_2CO_3	ZnO	Al_2O_3	Gd_2O_3	
Grame pentru 100 g sticlă	42,57	13,23	26,85	4,48	4,49	23,94	

Reactanții solizi, dozați în cantitățile corespunzătoare formulei molare a sticlei, pentru o cantitate de aprox. 100 g sticlă, sunt omogenizați mecanic într-o capsulă de porțelan, apoi sunt introduși într-un creuzet ceramic superaluminos în vederea efectuării tratamentului de uscare, pretopire și topire. Parametrii etapelor de uscare, pretopire și topire sunt prezentați în Tabelul 2.

Tabel 2. Tratamentele termice de uscare, pretopire și topire pentru sticla BSGd6

Tratament termic	Temperatură [oC]	Timp [min]	Observații
Etuvă	100	30	
	150	60	
	200	60	
	240	60	
Cuptor pretopire	240-250	10	
	250-350	10	
	350-450	10	
	450-550	10	
	550-650	10	
	650-750	30	
Cuptor topire	750-850	60	
	850-1300	90	Agitare 240 rot/min
	1300	30	Turnare

Etapa de pretopire are loc într-un cuptor electric echipat cu rezistențe electrice de silită, în vederea descompunerii complete a materiilor prime (reactanților), eliminării compușilor volatili și inițierii reacțiilor cu formarea compușilor chimici boro-silicatici, premergători celor din faza de topire. Etapa de topire are loc într-un cuptor electric prevăzut cu rezistențe electrice de superkanthal, la temperaturile și duratele precizate în Tabelul 2, aplicându-se omogenizarea mecanică a topiturilor vitrogene, cu un agitator ceramic din alumina sinterizată. Astfel, are loc formarea, afinarea (eliminarea gazelor din topitură) și omogenizarea sticlei, apoi topitura este turnată într-o formă de grafit, preîncălzită la temperatura de recoacere. Forma de grafit conținând sticla incandescentă se introduce în cuptorul electric prevăzut cu rezistență electrică de kanthal în vederea efectuării recoacerii (eliminarea tensiunilor mecanice remanente) la temperaturile și duratele precizate în Tabelul 3.

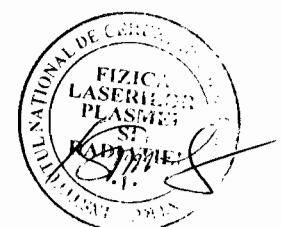
Tabel 3. Parametrii de recoacere ai sticlei obținute

Temperatură [°C]	Timp [min]
480	240
480-425	660
425-300	750
300-30	810

În continuare, se taie sticla cu disc diamantat obținându-se o plachetă cu dimensiunile 1 cm x 1 cm (grosime de aprox. 0,4 cm), apoi placheta este șlefuită cu carbură de siliciu și lustruită cu alumina și oxid de ceriu până la grosimea dorită (0,2 cm). Placheta de sticlă este apoi caracterizată și supusă tratamentului cu radiații.

Sursa de neutroni utilizată este de tip $^{239}\text{PuBe}$ cu o intensitate de $2,22 \times 10^5$ n/s. Spectrul neutronilor emiși este continuu, cu valori între 0 și 11 MeV. Compusul este încapsulat într-un cilindru sudat de tantal aflat într-un cilindru de oțel, plasat în centrul unui bac cu diametrul de 80 cm, umplut cu apă, folosită ca moderator. Sticla se plasează într-un suport de 2 mm grosime, de polietilenă, în dreptul sursei, la o distanță de 22 cm (pentru a obține iradierea cu neutroni termici, cu energia de 0,025 eV). Fluxul de neutroni termici calculat la această distanță este de $3,6 \times 10^2$ n $\text{cm}^{-2} \text{ s}^{-1}$, iar perioada de iradiere este de 7 zile.

Figura 1 prezintă spectrul de rezonanță electronică paramagnetică pentru sticla dopată cu 6% Gd_2O_3 , înainte și după iradiere. De interes este regiunea unde $g=2$ (340 mT). Înainte de iradiere,

intensitatea acesteia este atribuită interacțiilor ionilor de Gd aflați într-o simetrie cubică. După iradiere modificarea formei liniei este rezultată din suprapunerea mai multor linii de rezonanță specifice defectelor paramagnetice rezultate în urma diferitelor interacții ce au loc în volumul sticlei. Gd ia locul modificadorului de rețea și duce la stabilizarea sticlei. Cum regiunea bogată de pământ rar se află în regiunea în care raportul $BO_3/BO_4 = 2:1$, în urma capturii de neutroni termici a B^{10} , Gd^{3+} ocupă locul borului convertit în Li^7 și astfel reduce numărul de defecte de tip vacanțe de oxigen create.

Figura 2 prezintă spectrul Raman al sticlei dopate cu 6% Gd_2O_3 , înainte și după iradiere cu neutroni. Variația intensităților maximelor este datorată, în cazul sticlei BSGd6, (unde intensitatea maximului crește după iradiere), dispariției amestecului de tip "sticlă în sticlă" după iradiere, ceea ce conduce la obținerea unei sticle mai omogene.

Figura 3 prezintă o fotografie de microscopie electronică de baleiaj a sticlei dopate cu 6% Gd_2O_3 după iradierea cu neutroni. Se observă că sticla dopată cu Gd_2O_3 bombardată cu neutroni este omogenă și nu prezintă formațiuni de tip cristalin sau de tip "sticlă în sticlă".

Exemplul 2.

Procedeul este similar celui de la exemplul 1, cu deosebirile următoare:

Compoziția oxidică molară și gravimetrică, precum și rețeta de materii prime pentru exemplul 2 este cea din tabelul 4, pentru compozitul cod BSGd3.

Tabelul 4. Rețetele utilizate pentru sticla BSGd3

Rețeta	Oxid de bor	Dioxid de siliciu	Oxid de potasiu	Oxid de zinc	Oxid de aluminiu	Oxid de gadoliniu	
BSGd3	B_2O_3	SiO_2	K_2O	ZnO	Al_2O_3	Gd_2O_3	Total
%molare	51,6	20,64	15,48	5,16	4,12	3	100
%masice	43,71	15,09	17,74	5,11	5,12	13,23	100
Materii prime	B_2O_3	SiO_2	K_2CO_3	ZnO	Al_2O_3	Gd_2O_3	
Grame pentru 100 g sticlă	48,57	15,09	30,62	5,11	5,12	13,23	

Parametrii etapelor de uscare, pretopire și topire sunt prezentați în Tabelul 5.

Tabel 5. Tratamentele termice de uscare, pretopire și topire pentru sticla BSGd3

f

Tratament termic	Temperatură [°C]	Timp [min]	Observații
Etuvă, uscare	240	120	
Cuptor pretopire	240-250	10	
	250-350	10	
	350-450	10	
	450-550	10	
	550-650	10	
	650-750	20	
	750	60	
Cuptor topire	750-1275	90	Agitare 240 rot/min
	1275	30	Turnare

Tratamentul termic de recoacere are loc la temperatura de 470 °C.

Exemplul 3

Procedeul este similar celui de la exemplul 2, cu deosebirile următoare:

Compoziția oxidică molară și gravimetrică, precum și rețeta de materii prime, pentru exemplul 3, este cea din tabelul 6, pentru sticla cod BSDy3.

Tabelul 6. Rețetele utilizate pentru sticla BSDy3

Rețeta	Oxid de bor	Dioxid de siliciu	Oxid de sodiu	Oxid de magneziu	Oxid de aluminiu	Oxid de disprosiu	
BSDy3	B ₂ O ₃	SiO ₂	Na ₂ O	MgO	Al ₂ O ₃	Dy ₂ O ₃	Total
%molare	51.6	20.64	15.48	5.16	4.12	3	100
%masice	47.65	16.45	12.73	2.76	5.57	14.84	100
Materii prime	B ₂ O ₃	SiO ₂	Na ₂ CO ₃	MgO	Al ₂ O ₃	Dy ₂ O ₃	
Grame pentru 100 g sticlă	52.94	16.45	25.61	2.76	5.57	14.84	

Materiile prime utilizate pentru introducerea oxidului de sodiu, oxidului de magneziu și pentru introducerea oxidului de disprosiu sunt carbonat de sodiu – Na₂CO₃, MgO și Dy₂O₃, toate de puritate analitică.

Temperatura de topire este de 1250 °C, iar temperatura de recoacere de 465 °C.

Indicarea modului in care invenția este susceptibilă a fi aplicată industrial:

Sticlele conform invenției constituie componente esențiale pentru ansamblurile experimentale numite ghiduri de neutroni, care sunt super-oglinzi utilizate pentru transportul neutronilor pe distanțe lungi (de zeci de metri), cu o pierdere minimă în intensitate. Aplicațiile acestor sticle se referă la utilizarea lor pentru fabricarea de ghiduri de neutroni termici și reci, cu performanțe ridicate, în ceea ce privește rezistența la efectul expunerii prelungite în câmp de radiații de neutroni. Ținând cont de secțiunea eficace cu caracter descrescător în regiunea epitermală a izotopilor de gadolinu, se poate lua în considerare și realizarea de ghiduri de neutroni epitermici (cu energii cuprinse între 10^{-1} eV și 10^3 eV).

Revendicări

1. Produs sticlă boro-silicatică dopată, caracterizat prin aceea că are în compoziție formatori de rețea vitroasă: 50...80 % molare oxid de bor - B_2O_3 și 10...30 % molare dioxid de siliciu - SiO_2 , precum și modificatori de rețea vitroasă: oxid de potasiu - K_2O , în proporție de 0...20 % molare, oxid de sodiu - Na_2O , în proporție de 0...20 % molare, stabilizatori chimici, termici și mecanici: oxid de aluminiu - Al_2O_3 , 2...10 % molare, oxid de zinc - ZnO , 0...10 % molare și oxid de magneziu, MgO , 0...10 % molare, împreună cu oxizi care induc proprietățile de direcționare a neutronilor și de rezistență la radiații, în procente de 0...15 % molare, dintre următorii oxizi ai pământurilor rare, introduși singuri sau în perechi: Gd_2O_3 sau/și Dy_2O_3 .
2. Procedeu de obținere a produsului definit în revendicarea 1, caracterizat prin aceea că are etapele următoare: prepararea amestecului de materii prime, urmată de uscare, pretopire, topire, afinare, condiționare, turnare, recoacere, fasonare a sticlei obținute, urmate de tratament cu flux de neutroni al sticlei fasonate.
3. Procedeu conform revendicării 2, caracterizat prin aceea că operațiile din cadrul procedurii de preparare a amestecului de materii prime, utilizat pentru obținerea sticlelor conform revendicării 1, sunt următoarele: dozarea gravimetrică și volumetrică a materiilor prime; Introducerea materiilor prime în creuzetul ceramic; Omogenizarea la rece a materiilor prime, în nișă, cu omogenizator mecanic; Uscare amestec de materii prime, cu eliminarea umidității, în etuvă, până la temperaturi de 240 °C.
4. Procedeu conform revendicării 2 și 3, caracterizat prin aceea că etapa de pretopire se execută între 240°C și 750...900 °C, cu creștere lentă controlată de temperatură; etapa de topire are loc la temperaturi de 1200...1400 °C cuprinde următoarele operații tehnologice: topirea amestecului de materii prime; afinarea topiturii; omogenizarea topiturii; condiționarea topiturii; scăderea temperaturii până la temperatura de turnare; recoacerea are loc la temperatura de 465...500 °C, timp de 4 ore.
5. Procedeu conform revendicării 2, 3 și 4, caracterizat prin aceea că sticla recoaptă este supusă unui flux de neutroni termici de $3,6 \times 10^2 \text{ n cm}^{-2} \text{ s}^{-1}$, timp de 7 zile.

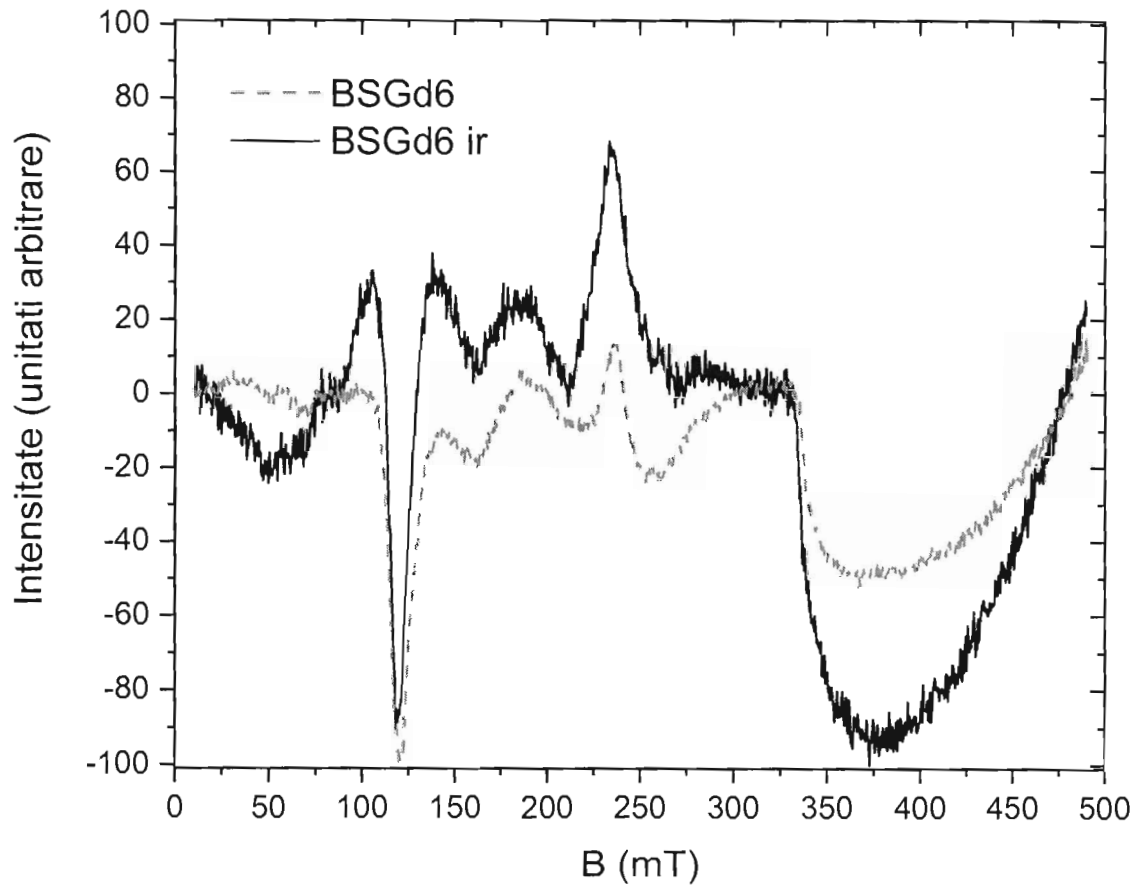

Fig. 1. Rezonanță electronică paramagnetică pentru sticla dopată cu 6% Gd₂O₃, înainte și după iradiere.

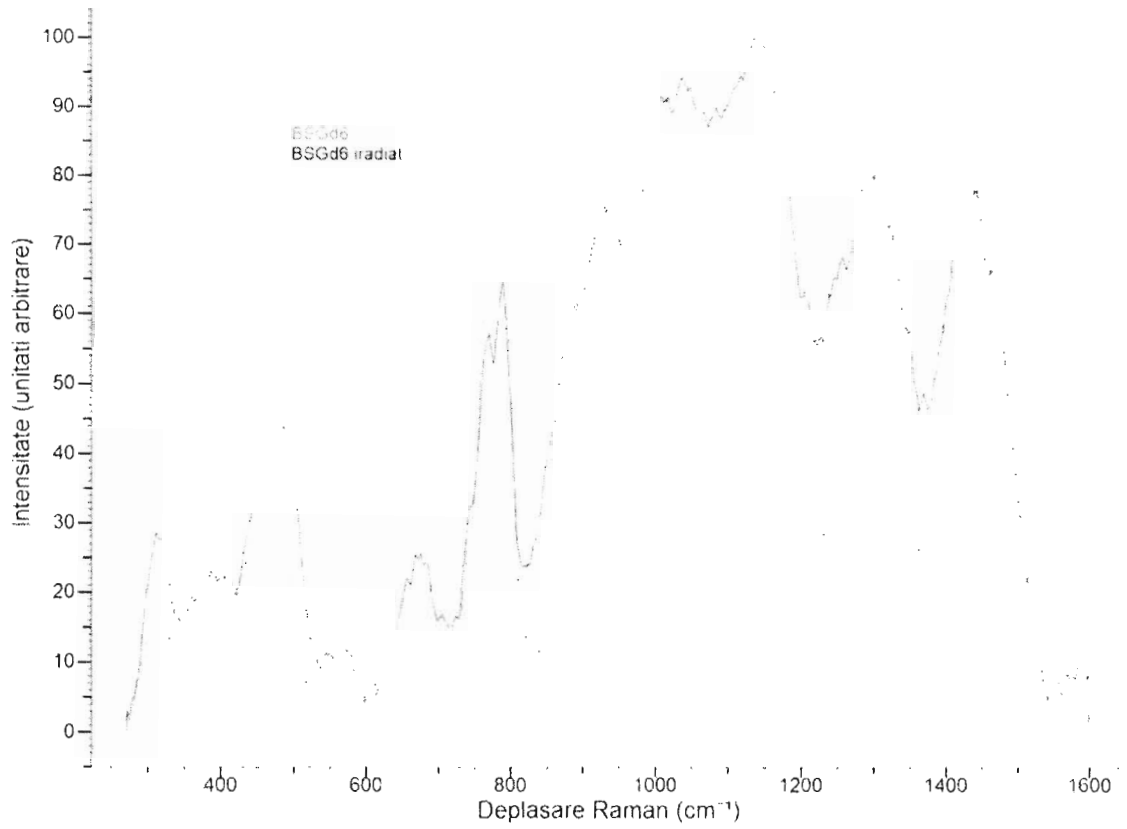

Fig. 2. Spectrul Raman al sticlei dopate cu 6% Gd₂O₃, înainte și după iradiere cu neutroni.

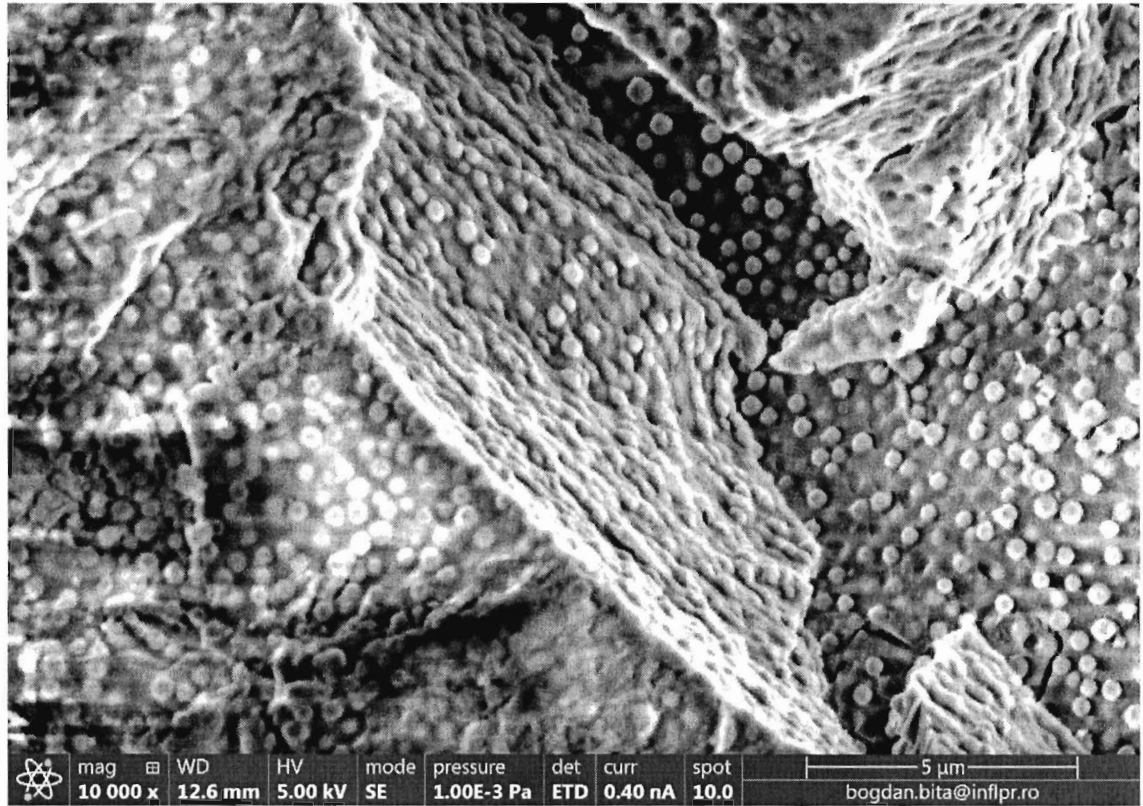

Fig. 3. Imagine de microscopie electronică de baleiaj a sticlei dopate cu 6% Gd_2O_3 .

